

*Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja
Priekšsēdētājs*

13.06.2023

David McAllister
Priekšsēdētājam
Ārlietu komiteja

Bernd Lange
Priekšsēdētājam
Starptautiskās tirdzniecības komiteja
BRISELĒ

Temats: Atzinums par 2021. un 2022. gada īstenošanas ziņojumiem par ES un Apvienotās Karalistes Tirdzniecības un sadarbības nolīgumu (2022/2188(INI))

Godātie priekšsēdētāji!

Saskaņā ar minēto procedūru Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja nolēma sniegt atzinumu vēstules formā jūsu vadītajām komitejām.

Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja iepriekš minēto jautājumu izskatīja un atzinumu pieņēma 2023. gada 15. jūnija sanāksmē¹. Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja aicina atbildīgās komitejas, proti, Ārlietu komiteju un Starptautiskās tirdzniecības komiteju, ņemt vērā šos apsvērumus, atgādinot par ekskluzīvo ENVI komitejas kompetenci attiecībā uz Komisijas pirmā TCA (2021) ziņojuma 7.1. nodaļas

¹ Galīgajā balsošanā piedalījās: Pascal Canfin (priekšsēdētājs), Bas Eickhout (priekšsēdētāja vietnieks), César Luena (priekšsēdētāja vietnieks), Marian-Jean Marinescu (priekšsēdētāja vietnieks), Sergio Berlato, Mathilde Androuët, Maria Arena, Aurélia Beigneux, Tom Berendsen, Alexander Bernhuber, Malin Björk, Michael Bloss, Franc Bogovič, Traian Băsescu, Daniel Caspary, Antoni Comín i Oliveres, Rosanna Conte, Maria Angela Danzi, Esther de Lange, Christian Doleschal, Herbert Dorfmann, Lena Düpont, Agnès Evren, Malte Gallée, Andreas Glueck, Catherine Griset, Roman Haider, Christophe Hansen, Martin Hojsík, Pär Holmgren, Jan Huitema, Yannick Jadot, Adam Jarubas, Karin Karlsbro, Petros Kokkalis, Joanna Kopcińska, Peter Liese, Sylvia Limmer, Fulvio Martusciello, Sara Matthieu, Marina Measure, Tilly Metz, Silvia Modig, Dolors Montserrat, Grace O'Sullivan, Max Orville, Alessandro Panza, Jutta Paulus, Francesca Peppucci, Jessica Polfjård, Erik Poulsen, Nicola Procaccini, Inma Rodríguez-Piñero, Rob Rooker, Robert Roos, Maria Veronica Rossi, Bert-Jan Ruissen, Anne Sander, Simone Schmiedtbauer, Christine Schneider, Günther Sidl, Ivan Vilibor Sinčić, Róza Thun und Hohenstein, Nils Torvalds, Edina Tóth, Tom Vandenkendelaere, Achille Variati, Nikolaj Villumsen, Petar Vitanov, Veronika Vrecionová, Mick Wallace, Sarah Wiener, Emma Wiesner, Michal Wiezik, Tiemo Wölken, Anna Zalewska.

15. lappuses 3.-5. punktu, kurā galvenā uzmanība pievērsta videi un klimatam, un Komisijas otrā TCA (2022) ziņojuma 5.2.2. nodaļas 13. lappuses 2. punktu.

Ar cieņu

Pascal Canfin

Vispārīgas piezīmes

1. atzinīgi vērtē Komisijas konstruktīvo pieeju, lai rastu praktiskus risinājumus, tostarp izmantojot īpašus elastīgus pagaidu nosacījumus, par kuriem puses vienojušās, lai ierobežotu traucējumus, ko rada Īrijas un Ziemeļīrijas protokola īstenošana attiecībā uz konkrētu produktu tirdzniecību starp Lielbritāniju un Ziemeļīriju, tostarp zāļu un dažu atdzesētas gaļas un citu pārtikas produktu piegādi lielveikaliem;
2. atzinīgi vērtē 2023. gada 24. marta Vindzoras regulējumu, saskaņā ar kuru puses apņemas uzņemties saistošus juridiskus pienākumus, kas saglabā protokola būtību, vienlaikus nosakot elastīgas, bet efektīvas īstenošanas nosacījumus; šajā sakarā atzinīgi vērtē Apvienotās Karalistes valdības paziņojumu apturēt un atlikt ierosināto Ziemeļīrijas protokola likumprojektu;
3. atzīst Vindzoras regulējumā noteiktos pasākumus kā iespēju sākt jaunu posmu draudzīgā divpusējā sadarbībā; aicina Komisiju pilnībā izmantot neizmantoto Tirdzniecības un sadarbības nolīguma (*TCA*) potenciālu un maksimāli izmantot ES un Apvienotās Karalistes attiecību potenciālu tā, lai abas puses gūtu labumu no draudzīgas sadarbības kopīgos jautājumos starptautiskos forumos un attiecībā uz trešām valstīm, jo īpaši, lai sasniegtu visaugstāko vērienīguma līmeni attiecībā uz klimatrīcību, tostarp klimata pārmaiņu mazināšanu, noturību, pielāgošanos un klimata finansējuma mobilizēšanu, lai atbalstītu bioloģiskās daudzveidības un ekosistēmu saglabāšanu, aizsardzību, atjaunošanu un ilgtspējīgu apsaimniekošanu, tiecoties sasniegt ilgtspējīgas attīstības mērķus; koordinēt centienus, lai taisnīgā un iekļaujošā veidā veicinātu ekoloģisko pārkārtošanos visās nozarēs, vienlaikus stiprinot rūpniecisko suverenitāti un starptautisko konkurētspēju;
4. atzinīgi vērtē sanitārās un fitosanitārās (SFS) jomas priekšlikumu, kas izriet no Vindzoras regulējuma, kā soli ceļā uz pastāvīgu risinājumu noteiktu preču sūtījumu ieviešanai Ziemeļīrijā no citām Apvienotās Karalistes daļām, papildinot to ar aizsardzības pasākumiem, lai aizsargātu iekšējā tirgus integritāti un cilvēku, dzīvnieku un augu veselību, kā arī Savienības patērētāju intereses; aicina uzraudzīt, lai pieeja “Viena veselība” tiktu atzīta par integrētu un vienojošu pieeju, kuras mērķis ir ilgtspējīgi līdzsvarot un optimizēt cilvēku, dzīvnieku un ekosistēmu veselību; uzsver, ka noteikumos un procedūrās, kas attiecas uz lolojumdzīvnieku pārvadāšanu, būtu jāievēro dzīvnieku labturības pamatprincipi jeb “Piecas brīvības”, kas atspoguļo Eiropas Padomes Konvenciju par dzīvnieku aizsardzību; uzsver, ka ierosinātie risinājumi prasīs pienācīgu un efektīvu īstenošanu un uzraudzīšanu, un tie cita starpā būs atkarīgi no tā, vai Apvienotās Karalistes iestādes pabeigs pilnībā funkcionējošu un labi aprīkotu robežpunktu izveidi, kā arī nodrošinās piekļuvi un saderību starp Savienības un Apvienotās Karalistes datubāzēm.
5. norāda, ka Apvienotās Karalistes izstāšanās no ES iekšējā tirgus un muitas savienības nozīmē to, ka abas puses īstenos atsevišķus režīmus, kas reglamentē cilvēku, augu un dzīvnieku veselību; norāda, ka noteikumi par sanitāriem un fitosanitāriem pasākumiem lielā mērā atbilst PVO noteikumiem šajās jomās;
6. atzinīgi vērtē priekšlikumu par zālēm, kas izriet no Vindzoras regulējuma, kā pastāvīgu risinājumu, lai nodrošinātu, ka Ziemeļīrijas iedzīvotājiem vienlaikus un ar tādiem pašiem

nosacījumiem kā Lielbritānijas iedzīvotājiem ir pieejamas visas zāles, tostarp jaunas zāles, piemēram, pretvēža zāles, kopā ar aizsardzības pasākumiem, lai nodrošinātu, ka Ziemeļīrijas tirgū laistās zāles netiks darītas pieejamas nevienā dalībvalstī; pēc tam, kad tiks atceltas ES saistības attiecībā uz Ziemeļīrijā tirgoto zāļu drošuma pazīmēm, aicina Komisiju jo īpaši uzraudzīt tos aspektus, kas saistīti ar iesaiņojuma neskartības pazīmju noteikumiem Apvienotajā Karalistē; uzsver, ka arī priekšlikumā par zālēm paredzētā elastība būs pienācīgi jāuzrauga, lai nepieļautu Ziemeļīrijas tirgum paredzēto Apvienotās Karalistes zāļu nelikumīgu izplatīšanu iekšējā tirgū un nodrošinātu, ka tās paliek Ziemeļīrijā;

7. uzsver, ka Komisijai ir jāuzrauga Vindzoras regulējumā noteikto aizsardzības pasākumu īstenošana un piemērošana; nepieciešamības gadījumā, ja Apvienotās Karalistes iestādes neievēro noteikumus, ir jābūt gatavībā pilnībā izmantot strīdu izšķiršanas instrumentus, kas pieejami Tirdzniecības un sadarbības nolīgumā, Izstāšanās līgumā un Vindzoras regulējumā; ir jāuzrauga Apvienotās Karalistes regulējuma novirzes no ES prasībām attiecībā uz pārtikas nekaitīgumu un cilvēku, dzīvnieku un augu veselību;
8. uzsver, ka Eiropas Parlamentam, aktīvi piedaloties Parlamentārajā partnerības asamblejā, maksimāli rūpīgi jākontrolē tirdzniecības un sadarbības nolīguma un Vindzoras regulējuma īstenošana; turklāt parlamentārajām komitejām būtu jāprasa no Komisijas pārskatatbildība par tās dalību Apvienotajā komitejā, Partnerības padomē, tirdzniecības specializētajās komitejās un darba grupās; arī Eiropas Parlamentam būtu jāpiedalās visās turpmākajās nolīgumu pārskatīšanas procedūrās, un visās attiecīgajās jomās būtu jāiesaista Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja;

Vide un klimats (ENVI ekskluzīvā kompetence)

9. atgādina par ES mērķi klimata jomā – līdz 2030. gadam panākt ES siltumnīcefekta gāzu (SEG) neto emisiju samazinājumu par 55 %, salīdzinot ar 1990. gada līmeni, un līdz 2050. gadam panākt siltumnīcefekta gāzu neto nulles emisiju (SEG), kā tas ir noteikts Eiropas Klimata aktā un iestrādāts nesēn pieņemtajā tiesību aktu paketē “Gatavi mērķrādītājam 55 %”;
10. aicina Komisiju uzraudzīt Apvienotās Karalistes emisijas kvotu tirdzniecības sistēmas (ETS) praktisko īstenošanu, vērienīgumu un efektivitāti; uzskata, ja starp abām sistēmām parādītos būtiskas atšķirības, tas varētu izkropļot vienlīdzīgus konkurences apstākļus, un tādēļ tas būtu jāņem vērā ES oglekļa ievērošanas mehānisma piemērošanā; izpētīt iespējas divpusējai sadarbībai, tostarp Apvienotās Karalistes ETS sasaisti ar ES ETS, neapdraudot ES ETS integritāti un efektivitāti, līdzīgi nolīgumam starp Eiropas Savienību un Šveices Konfederāciju par siltumnīcefekta gāzu emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu sasaisti;
11. atgādina, ka ES no 2026. gada līdz 2034. gadam pakāpeniski ieviesīs oglekļa ievērošanas mehānismu (OIM) attiecībā uz dzelzi, tēraudu, cementu, alumīniju, mēslošanas līdzekļiem, elektroenerģiju, ūdeņradi, kā arī — noteiktos apstākļos — netiešajām emisijām, lai nodrošinātu, ka ES un pasaules mēroga centienus klimata jomā neapdraud ražošanas pārvietošana no ES uz valstīm ar mazāk vērienīgu politiku; atzinīgi vērtē to, ka Apvienotās Karalistes valdība ir uzsākusi pētījumu par Apvienotās Karalistes oglekļa emisiju ievērošanas mehānismu (OIM), lai noskaidrotu, kāda nozīme OIM

varētu būt iespējamās oglekļa emisiju pārvirzes novēršanā un Apvienotās Karalistes vides mērķu sasniegšanā, vienlaikus apsverot arī plašāku ietekmi, riskus un iespējas, kas varētu rasties; aicina Komisiju uzraudzīt Apvienotās Karalistes OIM politiku un izpētīt sadarbības iespējas, lai uzlabotu vienlīdzīgus konkurences apstākļus un klimata aizsardzību visā pasaulē;

12. atgādina, ka Tirdzniecības un sadarbības nolīgumā ir noteikts, ka puses nevājina vai nesamazina darba, sociālās un vides aizsardzības līmeni zem līmeņa, kāds bija spēkā pārejas perioda beigās 2020. gadā (aizsardzības līmeņa nepazemināšana), saskaņā ar kuru puse var veikt atbilstošus līdzsvara atjaunošanas pasākumus, lai kompensētu jebkādu (nelabvēlīgu) "būtisku ietekmi uz tirdzniecību vai ieguldījumiem", ko rada "būtiskas atšķirības" starp pusēm; atgādina, ka abām pusēm joprojām jāievēro esošās saistības un mērķi klimata pārmaiņu jomā, jo īpaši attiecībā uz klimatneitralitātes panākšanu līdz 2050. gadam;
13. uzsver, ka pirms Apvienotās Karalistes izstāšanās no Eiropas Savienības Komisija bija ierosinājusi vairākas pārkāpumu lietas pret Apvienoto Karalisti vides jomā, tostarp par gaisa un ūdens kvalitāti; uzsver, ka, ņemot vērā to pārrobežu raksturu, vides aizsardzības atšķirības šajās jomās var apdraudēt gaisa un ūdens kvalitāti ES;
14. ņem vērā Vides aizsardzības biroja (*OEP*) izveidi 2021. gada novembrī saskaņā ar 2021. gada Vides aizsardzības likumu; aicina Komisiju uzraudzīt, vai Birojam ir piešķirtas pietiekamas pilnvaras un resursi, lai tas varētu efektīvi īstenot vides noteikumus saskaņā ar *TCA* saistībām, kā arī to, vai vides saistības un sekundārie tiesību akti tiek efektīvi īstenoti un izpildīti;
15. ņem vērā, ka Apvienotās Karalistes valdība 2022. gada decembrī ir publicējusi pirmo juridiski saistošo vides mērķu kopumu saskaņā ar 2021. gada Vides likumu un 2023. gada janvārī — 2023. gada Vides uzlabošanas plāns; aicina cieši un augšupvērsti saskaņot ES un Apvienotās Karalistes klimata un vides aizsardzības mērķus un nodrošināt, ka tiek ievēroti vienlīdzīgu konkurences apstākļu nosacījumi;
16. atgādina, ka Apvienotā Karaliste vairs nav Eiropas Ķīmikāliju aģentūras (*ECHA*) sastāvā un tai vairs nav saistošs EEZ tiesiskais regulējums ķīmisko vielu jomā (*ES REACH*); uzsver, ka Apvienotās Karalistes jaunajam tiesiskajam regulējumam (*UK REACH*) jābūt tikpat stingram un pārredzamam kā *ES REACH*; aicina Komisiju uzraudzīt, vai Apvienotajā Karalistē nenotiek regulējuma regresija un ķīmisko vielu drošības pārvaldības novirze no EEZ ķīmisko vielu tiesiskā regulējuma, jo īpaši ņemot vērā gaidāmo *ES REACH* regulas pārskatīšanu; aicina Komisiju sadarboties ar Apvienotās Karalistes iestādēm, lai nodrošinātu cieši saskaņotu tiesisko regulējumu, kuram vajadzētu nodrošināt pēc iespējas augstākus ķīmisko vielu drošības pārvaldības standartus ES un Apvienotajā Karalistē;

Veselības aspekti

17. atgādina par notiekošo likumdošanas darbu, kurš veltīts tiesību aktu pārskatīšanai farmācijas jomā un kura mērķis ir arī mazināt Kipras, Īrijas un Maltas tirgu vēsturisko atkarību no zāļu piegādes no Apvienotās Karalistes vai caur to; uzsver nepieciešamību nodrošināt zāļu pieejamību, cenu pieņemamību un piegādes drošību, kā arī stratēģisku

pieeju farmaceitiskiem līdzekļiem vidē, lai risinātu farmaceitiskā piesārņojuma problēmu;

18. atzīmē, ka 2023. gada 23. martā Anglijā stājās spēkā Ģenētisko tehnoloģiju (precīzās selekcijas) likumprojekts, ar kuru pārskata noteikumus par genomiski rediģētu, ar precīzās selekcijas metodēm selekcionētu augu un dzīvnieku nonākšanu aprītē, tirdzniecību un ar tiem saistītā riska novērtēšanu, izslēdzot tos no ģenētiski modificētu organismu (ĢMO) regulējošās sistēmas; norāda, ka ne Skotijas, ne Velsas parlaments nav likumdošanas ceļā devuši piekrišanu šim likumprojektam; pauž nopietnas bažas par regulējuma atšķirībām šajā jomā, kā rezultātā Eiropas Savienībā varētu tikt ievesti ģenētiski modificēti produkti ar atšķirīgu drošības kontroli vai bez pienācīga marķējuma;
19. atzinīgi vērtē noteikumus par sadarbību veselības drošības jomā, kas dod iespēju Pusēm un dalībvalstu kompetentajām iestādēm apmainīties ar būtisku informāciju, taču pauž nožēlu, ka šāda sadarbība aprobežojas ar “būtisku” sabiedrības veselības apdraudējumu izvērtēšanu un tādu pasākumu koordinēšanu, kas var būt nepieciešami sabiedrības veselības aizsardzībai; uzsver, ka COVID-19 pandēmija ir pastiprinājusi vajadzību pēc ciešākas sadarbības veselības aizsardzības jomā, kā arī pēc strukturētas un regulāras divvirzienu saziņas starp iestādēm un ieinteresētajām personām, lai labāk reaģētu krīzes situācijās;

Vides, sabiedrības veselības un pārtikas nekaitīguma komiteja lūdz atbildīgās komitejas, proti, Ārlietu komiteju un Starptautiskās tirdzniecības komiteju, izskatīt un iekļaut iepriekš pausto viedokli tās īstenošanas ziņojumā par ES un Apvienotās Karalistes Tirdzniecības un sadarbības nolīgumu, lai ņemtu vērā tās nostāju, kā izklāstīts iepriekš.